

Cimrmanův dramatický kšaft

Praotec Čech sedí na jevišti a kochá se pohanskými bůžky, které vytahuje z pytle u svých nohou. Když vstoupí Komenský, praotec bůžky rychle schová. Komenský vypadá tak, jak ho známe z obrázků. Přes rameno má na šňůrce černou školní tabulku s pisátkem a hubkou. V ruce drží velkou tlustou knihu a plátěný pytlík se svačinou.

KOMENSKÝ: Praotce Čechu! Já ti jednou ty tvoje zatracené bůžky vezmu a vyhodím na smetiště. Podívej, ty jako pohan bys tady v křesťanském nebi správně neměl být. Proč jsem tě naučil číst? Proč ti nosím nejnovější knížky, které dole vyjdou?

PRAOTEC: Všechno už jsem přečet. Až na toho Stanislava Krychli Neumanna.

KOMENSKÝ: Stanislava Kostku Neumanna. Tak toho číst nemusíš. To je pohan jako ty. Představ si, že by tě s těmi modlami přistihl svatý Václav. No, pověz, co ti minule řekl.

PRAOTEC: Ještě jednou, a pomažeš.

KOMENSKÝ: Ale kde vězí? Už by tu měl být.

PRAOTEC: Asi se někde modlí.

KOMENSKÝ: TO ho neomlouvá. Já se také modlím, a chodím včas. Ale než přijde, vyzkouším tě. Promrskáme si česká operní díla. Kdo složil Rusalku?

PRAOTEC: Zdeněk Fibich.

KOMENSKÝ: Chyba. Antonín Dvořák. Kdo složil Prodanou nevěstu?

PRAOTEC: Bedřich...

KOMENSKÝ: Správně...

PRAOTEC: Podmáslí!

Vstoupí svatý Václav se svatozáří nad hlavou.

VACLAV: Dobrý den vespolek!

KOMENSKÝ: Vítej, svatý Václave!

VACLAV: Kyrie eleison!

KOMENSKÝ: Kyrie eleison!

PRAOTEC: Krleš!

Svatý Václav sejme svatozář a pověsí ji na věšák jako klobouk.

VACLAV: Omlouvám se, nějak jsem se zamodlil. Tak půjdeme rovnou k věci. Jak víte, na zemi vypukla světová válka. Proto jsem se rozhodl, že naše česká nebeská komise bude šestičlenná.

KOMENSKÝ: Výborně! To budou jiná zasedání než ve třech.

Zajde za scénu a přináší pro chystaný přírůstek další Židle.

VACLAV: Nejvyššímu jsem to už oznámil...

KOMENSKÝ: Tak ty už jsi mu to řekl? A jak se na to tvářil?

VACLAV: Pokývl hlavou, usmál se a udělal duhu.

KOMENSKÝ: To je dobré znamení.

PRAOTEC: Když jsme vylezli na Říp, taky byla duha.

VACLAV: Ale koho vybrat? To nemůže být jen tak někdo.

KOMENSKÝ: Kdo by tu rozhodně neměl chybět, je Hus.

VACLAV: Jan Hus, ano, výřečný muž. Rozhodně lepší než ten druhý Jan, ten...

KOMENSKÝ: Nepomucký?

VACLAV: Ano. S tím je těžká domluva. Když se ke mně modlí, já mu vůbec nerozumím.

KOMENSKÝ: Nediv se. Bez jazyka, chudák...

VACLAV: (Zavolá do zákulisí.) Tyrši! Zaběhni pro Jana Husa.

KOMENSKÝ: To budou jiná zasedání než ve třech. Kníže, a neměli bychom vybrat také nějakou ženu? Vždycky je dobré, když je ten kolektiv koedukovaný.

VACLAV: Myslíš?

KOMENSKÝ: On když je ve třídě ten ženský prvek, tak se ti hoši jinak chovají. Nepoužívají hrubých slov. Co takhle Božena Němcová? Taje mezi Čechy oblíbená.

PRAOTEC: To jo. Ta se mi líbí. Teď jsem zrovna dočet ty její Zapadlý vlasten

ce.

KOMENSKÝ: Praotce! Zapadlé vlastence napsal Karel Václav Rais.

PRAOTEC: Toho mám taky rád. Mám v tom trochu zmatek. Například si teď ne a ne vzpomenout, kdo napsal Broučky. A co jsem se nad nima naplakal. Jak ta Janinka šla prát tu svatební košili. Teď ta shnilá lávka. A na topole podle skale zelený mužik zatleskal.

KOMENSKÝ: Praotce, praotce! Příště to znovu probereme. Ale ještě k té Němcové – to je velká spisovatelka! Kdyby nenapsala nic jiného než Babičku, už to by stačilo, abychom ji vzali mezi sebe.

Vejde Hus.

HUS: Pravda vítězí!

OSTATNÍ: (společně) I když na čas poražena bývá!

KOMENSKÝ: Jsem rád, že tě poznávám, mistře.

VÁCLAV: Posad se, bratře Jene. Jak se vede? Jak se ti líbí v nebi?

HUS: Jako v nebi, tak i na zemi, že to tak musím říci, svatý Václave. I tady se dějí nepravosti. Proč není v nebi na-příklad Jan Žižka? Jistě, prolil mnoho krve. Ale za pravdu Boží. A co Zikmund? Ten krev neproléval? Když proti nám vedl křížovou výpravu? A ten tu je! A když se potkáme, myslíte, že se omluví? Nebo aspoň sklopí zrak? Ne! Jen se na mě šklebí a posměšně chrastí sirkárna!

Vezme krabičku sirek, která leží na stole, a ukáže to.

KOMENSKÝ: TO že si dovoluje?! Hus: Dovoluje.

VÁCLAV: Já mu domluví, mistře Jene. Ale proč jsme tě pozvali. Jistě víš, co se na zemi děje. Myslíme si, že by v české nebeské komisi neměly chybět vzory, jako jsi ty. Hus: To je pro mne velká pocta.

PRAOTEC: Největší spisovatel je Jirásek. A nejlepší, co napsal, jsou Starý pověsti český. A z nich je nejlepší pověst o mně. Jak jsem vás přivedl na Říp. Ten by tu měl bejt. Jirásek.

KOMENSKÝ: Ten tu nemůže být. Ten ještě žije.

PRAOTEC: Škoda.

VÁCLAV: Takže jsme dohodnutí. Ale vybírejme dál. KOMENSKÝ: Padl návrh, bratře Jene, že by zde měly mít zastoupení i ženy. Uvažovali jsme o Boženě Němcové.

HUS: Mrzí mě, bratře Komenský, že už několik vteřin po svém zvolení dělám potíže. Ale dle mého soudu v takovém shromáždění nemá žena co pohledávat. Ať je doma. Ať se stará o děcka. Ať pere, ať vaří. V jejím případě, prosím, ať si třeba i píše. Ale do politiky bych ji netahal. Já bych měl lepší návrh. Karol Havlíček Borovský. To je chlapík! A jak trpěl pro český národ!

KOMENSKÝ: NO, trpěl... Jel zadarmo do Alp, měl tam polo-penzi, to se nedá s kostnickou hranicí srovnávat. Hus: Když to budete srovnávat s kostnickou hranicí, tak ne zvolíte nikoho!

VÁCLAV: Budeme hlasovat. Kdo je pro Karla Havlíčka Borovského?

Všichni zvednou ruce. Svatý Václav zavolá do zákulisí.

Tyrši! Přiveď Karla Havlíčka Borovského.

KOMENSKÝ: (Zapíše si do tabulky.) Takže čtvrtým je Hus a pátým Bo-rov-ský. Pisátko při psaní na tabulce hrozně skřípe.

VÁCLAV: Ámosi, prosím tě, neskřípej! To se nedá vydržet! KOMENSKÝ: Promiň! Ale je to praktická věc, taková břídicová tabulka. Předně je nehořlavá. Víte, jaká je to výhoda?

HUS: To mi povídejte...

KOMENSKÝ: Kdybych byl na takových tabulkách napsal svůj velký slovník, odolal by v Lesně požáru. Umíte si to představit? Deset let práce, a v mžiku je všechno pryč! Ještě teď se budím hrůzou ze sna a vidím úplně živě, jak ty plameny olizují ty hustě popsané stránky...

HUS: Ámosi, nech toho, prosím tě.

KOMENSKÝ: Promiň.

Vejde Havlíček. V ruce drží cestovní futrál na klobouky.

HAVLÍČEK: Českých knížek hubitelé lítí...

OSTATNÍ: (společně) ...plesnivina, moli, jezoviti!

HAVLÍČEK:

Svatý Václav píše

z té nebeské říše,

vstaň, Havlíčku, ze hrobečku,

ať se nám lip dýše.

HUS: CO jsem vám říkal? To je chlapík! Karle! Ty tvoje epigramy! Denně před spaním si jeden řeknu a spím jak dudek.

VÁCLAV: Havlíčku, vítej v české nebeské komisi. S tebou je nás teď pět, potřebujeme zvolit ještě jednoho.

HAVLÍČEK: Já vám spíš řeknu, koho bych nezvolil: Palackýho. Hned jak jsem vešel, tak se mi ulevilo, že tady není.

KOMENSKÝ: Vidíte, Palacký! Ten nás nenapadl.

HAVLÍČEK: To je dobře.

KOMENSKÝ: Ty ho nemáš rád?

HAVLÍČEK: Ale jo, ale víte, co on má kolem všeho řečí? To bysme si tady nikd o ani neškrt.

KOMENSKÝ: To je pravda. Nemůžeme se ovšem shodnout, zda by šestým údem neměl a být žena.

HAVLÍČEK: Žena.

Nechod', Vašku, s ženou na bál,
mnohý příklad máme,
žena tančí s jiným pánem,
muži srdce zláme.

HUS: Skvělé! To tě napadlo teď? Bez přípravy?

HAVLÍČEK: No jo.

HUS: To je chlapík! To by měly ty povětrnice slyšet!

KOMENSKÝ: Ale, mistře, ten ženský prvek – samozřejmě v počestné podobě – by tu chybět neměl. Víte, já když jsem učil ve Fulneku, měl jsem čistě chlapeckou třídu. A ti chlapi mě neustále zlobili tím, že nožíky vyrývali do školních škamien obrazce.

HUS: Jaké obrazce?

KOMENSKÝ: Geometrické. A nejen na lavice. Na tabulky to kreslili, na okraje knih, i zvenčí na škole se takový geometrický obrazec objevil. A mě napadl pedagogický pokus: učit děvčata a chlapce dohromady. A vidíte – opravili jsme lavice i omítku a od té doby se žádný takový obrazec nikde nevyskytl. Ti ho šli s tím prostě přestali.

HAVLÍČEK: Tomu nevěřím.

KOMENSKÝ: Přestali! A když jsem se jich ptal proč, víte, co mi řekli? Protože zjistili, že to tak nevypadá.

VÁCLAV: Tak to by byla trocha geometrie. Teď tedy kdo bude šestým členem naší komise?

KOMENSKÝ: V každém případě by to měla být žena. Karle Havlíčku, co ty soudíš o Boženě Němcové?

HAVLÍČEK: Němcová? Nejlepší volba.

HUS: To myslíš vážně, bratře Karle? Víš, jaké dopisy posílala svým milencům?

HAVLÍČEK: TO nevím.

HUS: Tak to by sis počítl! A to už byla vdaná!

PRAOTEC: Ted jsem si zrovna půjčil pěknou knížku. A taky ji napsala ženská: nějaká Maryša. Je to tragédie o bratřech Mrštíkoviých. Jsem teprve na začátku, ale vypadá to, že ten jeden Mrštík zabije toho druhého Mrštíka.

VÁCLAV: TO se bohužel mezi bratry stává.

KOMENSKÝ: Praotce, jsou tam zase drobné nepřesnosti, ale to probereme později.

TYRŠ: (Vejde.) Lví silou, vzletem sokolím...

OSTATNÍ: ...kupředu kráčeje!

TYRŠ: Na značky!

Václav a Komenský, kteří už Tyršovy rozcvičky znají, zaujmou svá místa, kdež to Hus s Havlíčkem jsou bezradní. Tyrš si toho všimne, a přerušovaně pískaje, ukazovákem jim přikáže, kam se má kdo postavit. Ozve se hudba připomínající sokolské slety. Tyrš sestavu předcvičuje a ostatní se chytají. Praotec Čech je pro své stáří od tělocviku osvobozen. Skladba dohraje a cvičení skončí. Dnes to bylo lehké, příště přitvrdíme. Paže tuž!

OSTATNÍ: Vlasti služ!

Tyrš, přerušovaně pískaje do rytmu, odkluše.

HAVLÍČEK: CO to mělo znamenat?

VÁCLAV: Doktor Miroslav Tyrš má v Českém nebi na starosti tělocvik. Všichni

nám ho závidí. Hlavně Němci.

KOMENSKÝ: To bylo jiné cvičení než ve třech.

HAVLÍČEK: Ještě k té Němcové. Já myslím, mistře Jene, že dnes už se nemůžeme dívat na ženu středověkýma očima.

HUS: Chceš říci, že věrnost manželská nic neznamená? Tato mince dnes už neplatí?

HAVLÍČEK: Tak pochop, mistře, jaký měla život s tím Němcem. Byl o hodně starší, v jednom kuse mimo domov, ona krásná, hemží se to kolem ní básníky, tak se zamilovala. Vždyť je to lidské.

HUS: Tak takové jsou teď mravy? Z toho mi naskakuje husí kůže.

HAVLÍČEK: Jaká jiná by tobě měla naskakovat, mistře Jene?

HUS: (Po vteřině pochopí.) No, tohle! Není to chlapík? Na něj se člověk nemůže zlobit.

HAVLÍČEK: Když jsem se vrátil z Brixenu a šel jsem v Praze po Příkopech, všichni přecházeli na druhý chodník. A ona se nebála podat mi na veřejnosti ruku. A podívejte, co mi dala na rakev!

Otevře své cestovní pouzdro a vyjme z něho trnovou korunu.

KOMENSKÝ: Ano, ta slavná mučednická trnová koruna.

VÁCLAV: Pěkná. Proč ji nenosíš?

HAVLÍČEK: Je mi malá. (Uloží korunu zpátky do futrálu.)

HUS: To tu Němcovou ctíš, ale nebyla to bohobojná žena a pro nebeskou komisi by nebyla posilou, nýbrž poskvrnou.

VÁCLAV: Škoda že ještě nezemřel Cimrman. To by byla posila.

HAVLÍČEK: No, také už se ho nemůžu dočkat.

HUS: A v čem vyniká ten Cimrman?

HAVLÍČEK: Prej ve všem.

HUS: A kdo to říkal?

HAVLÍČEK: Von.

HUS: Aha.

KOMENSKÝ: Přátelé, jak se ukazuje, Božena Němcová je neprůchodná. Dám vám otázku: kdo nečetl Babičku?

Přihlásí se pouze Hus.

Tys ji nečetl, bratře Jene? Je to povinná četba.

HUS: Nemravné spisovatelky já nečtu.

KOMENSKÝ: Dobře. Ale my ostatní Babičku známe. Mám návrh: co přijmout mezi nás - jako náhradu za Boženu Němcovou - babičku Boženy Němcové?

Po chvílce rozpačitého ticha přidá další důvody.

Je to žena bohobojná. Prakticky bez záporných vlastností.

PRAOTEC: No, bez záporných vlastností... Když ta babička chce hodit na lopatě Jeníčka s Mařenkou do pece...

KOMENSKÝ: (Zlostně po něm máchne rukou jako po dotěrné mouše. Pokračuje, jako by praotec nic neřekl.)

Jene Huse, škoda žes Babičku nečetl, každý večer se modlí, erotických zájmů již nemá... A její přítomností by tu s námi Božena Němcová symbolicky byla.

HUS: Souhlasím. Proti babičce nic nemám.

VÁCLAV: (Zavolá do zákulisí.) Tyrši! Přiveď babičku Boženy Němcové! Moji milí, navrhuji teď malou přestávku, musím vyřídit pár žádostí.

Václav sejme z věšáku svatozář a nasadí si ji. Pak zajde do pozadí, přiloží k uchu něco jako roh hojností a namíří ho širokým koncem dolů.

Nedám. (Naslouchá.) Nedám. Ano, spolehněte se, nedám.

KOMENSKÝ: Když je přestávka, nemá někdo chuť na jablíčko? Je z mého sadu na Růžovém paloučku.

Nabídne všem z plátěného pytlíku.

VÁCLAV: Ano, jistěže nedám.

HAVLÍČEK: (ke Komenskému) Nějaké obchodní jednání?

KOMENSKÝ: Ne, to on odpovídá na ty modlitby „Nedej zahynouti nám ni budoucím“.

VÁCLAV: Nedám. To víte, že nedám.

Odloží sluchátko a vrátí svatozář na věšák. Obrátí se na ostatní.

Víte, já jim říkám, že zahynouti nedám, protože oni teď potřebují hlavně útěchu. Ale mnoho jich zahyne, když je ta válka, co si budeme povídat.

Vstoupí babička Boženy Němcové.

BABIČKA: To je nádhera! Jako na zámku. Děti, na nic nesahejte.

KOMENSKÝ: (Předpokládá, že stará žena špatně slyší, a tak zvýší hlas.) Vítejte, babičko! To jsou k nám hosti! Já jsem Komenský. Tady je svatý Václav, tohle je mistr Jan Hus, tohle Karel Havlíček Borovský a tady je praotec Čech.

BABIČKA: Jeminkote! Tolik slavných lidí! Co já, stará bába, vám tu budu platná?

KOMENSKÝ: Ale to víte, že budete. Jsme tu sami učenci -tedy kromě praotce...

PRAOTEC: Vy mi připomínáte mou matku. Ji už ty pochody zmáhaly a volala: Už nemůžeme, Čechu! Už nemůžeme! Tak jsem řekl: Dobře, Říp, a dost!

KOMENSKÝ: Ano. A vy jako obyčejná žena z lidu se dokážete podívat na věci z té praktické stránky.

BABIČKA: No, já zase tak úplně obyčejná nejsem. Říkal pan farář, že jednou budu mít svoje vlastní údolí. A v něm sochu s vnoučaty. V doživotní velikosti. A to jsem se chtěla zeptat: vy jste ten Otec vlasti?

KOMENSKÝ: Ne, pozor! Já jsem Učitel národů. Otec vlasti je Karel IV.

HAVLÍČEK: Ale neplést s Otcem národa. To je zase Palacký.

KOMENSKÝ: Ano. A Praotec národa je tady praotec Čech, pak máme také Miláček národa, to je Josef Kajetán Tyl, Vůdce národa, to je Rieger, a Zrádce národa, to je Sabina.

BABIČKA: Tak počkejte, abych si to nepletla: Otec vlasti, Otec národa, Praotec národa, Miláček národa... (Zaváhá.)

KOMENSKÝ: (Napoví a ukáže na sebe.) ...Učitel národů...

BABIČKA: Ano, Učitel národů, Vůdce národa a Zrádce národa. Tak tohle všechno my máme.

KOMENSKÝ: Ano, babičko. Tím vším se můžeme pyšnit. Až na toho Zrádce národa Sabinu.

BABIČKA: A co on provedl?

KOMENSKÝ: Byl to český spisovatel, který udával naše vlastence rakouské policii.

BABIČKA: A chudák.

HAVLÍČEK: Jakýpak chudák!? Bral za to peníze.

VÁCLAV: Posadte se, babičko. Drazí! Naším hlavním úkolem je teď posílat národ a v jeho těžké hodině. Ale rád bych nejdříve sprovodil ze světa ty nevyřízené žádosti z očištěnce. Jako prvního bych vzal na přetřes Bedřicha Smetanu.

PRAOTEC: To je ten, co jsem si ho splet s tím podmáslím. Ale když se Smetana veme na přetřes, tak je z toho máslo a podmáslí. Tak proto jsem si to spletl.

KOMENSKÝ: Ano. Bedřich Smetana, to je oříšek. Geniální duch v neřestném těle. Na jedné misce vah je

čtyři z jedné strany tabulky

mimo jiné - osm oper, jedenáct symfonických básní a jedna kantáta. A na druhé misce vah leží

obrátí tabulku na druhou stranu

- mimo jiné - dvanáct sboristek, čtyři sólové zpěvačky a jedna biletářka.

Hus: A co tam dělají na druhé misce všechny ty ženy?

KOMENSKÝ: To všechno jsou bohužel oběti jeho nezřízené vášně.

HUS: A to byl ženatý?

KOMENSKÝ: Ženatý.

HUS: Hanba, hanba, hanba! Třikrát hanba! Navrhuji odepsat: Žádost se zamítá, pobyt v očištěnci se prodlužuje.

HAVLÍČEK: Mistře Jene, i kdyby každá z těch sboristek a sólistek vážila metrák, nepřeváží hodnotu té jeho božské hudby.

Zanotuje. Ostatní-mimo Husa - se přidají.

Proč bychom se netěšili,

proč bychom se netěšili,

když nám Pán Bůh zdraví dá, zdraví dá,

když nám Pán Bůh zdraví dá, zdraví dá,

když nám Pán Bůh zdraví dá!

VÁCLAV: To je pěkné. A pobožné. Já myslím, že Bedřicha Smetanu Pán Bůh už do st potrestal tou pohlavní chorobou a hluchotou. Já bych ho do nebe vzal.

Lehce zesílí hlas.

Co o tom soudí babička Boženy Němcové?

BABIČKA: Víte, mně v tom našem nebi chybí zvířata. Já jsem vždycky měla kolem sebe nějaká zvířata. Každé jaro byly housátka nebo káčátka. To je úplně jí

ný život.

PRAOTEC: Zvířata jsou nutný. Ale nesežrat všechno hned. Něco nechat na zimu.

VÁCLAV: Ale co si myslíte o tom Bedřichu Smetanovi, babičko? Patří do nebe?

BABIČKA: Není na světě člověk ten, aby se zachoval lidem všem.

VÁCLAV: Čili babička je pro. Dám hlasovat. Kdo ještě je pro, aby Bedřich Smetana přestoupil z očistce do nebe?

Komenský, babička, Václav a Havlíček zvednou ruce.

A kdo je proti?

Přihlásí se Hus.

Čili čtyři pro, jeden proti, jeden se zdržel. Smetana je tedy přijat do nebe. Zapiš to, Jene Ámosi, ale neskřípej.

HUS: No, to to bude v nebi vypadat.

BABIČKA: Tak pan Smetana tady bude s námi. Zahraje nám a bude veselo.

KOMENSKÝ: Babičko, on nebude tady s námi v komisi. On bude jenom v nebi.

BABIČKA: Aha! Jako jsem byla já, než jste mě vzali do komise.

VÁCLAV: A teď ten Sabina, přátelé.

BABIČKA: TO je ten Miláček národa?

KOMENSKÝ: Ne, babičko, to je Zrádce národa.

HAVLÍČEK: Tady já, na mou duši, nevím. Když poslouchám tu Smetanovu Prodanou nevěstu, tak si říkám, jak je možné, že tak krásné libreto plné českého humoru napsal člověk, který udával své přátele.

VÁCLAV: (Vezme list.) Podívejte, co mi chudák píše: „Očistec 20. listopadu 1913. Milý vévodo české země! Jsem tu již 36 let. Když k tomu připočtete léta strávená ve vězení, pak léta bídy a všeobecného opovržení a mé totálně ohryzané svědomí, ptám se: Nevytrpěl jsem už dost? S úctou Karel Sabina, Zrádce národa.“

HUS: Možná že vás překvapím, ale já bych byl v tomhle případě tolerantní: trpěl, kaje se, svědomí má ohryzané – já bych mu odpustil.

VÁCLAV: Dobře. Pustíme tedy Sabinu do nebe?

BABIČKA: Já nevím, jestli on bude v tom nebi šťastný. Představte si to třeba u oběda. Za stolem sedí Učitel národů, Otec národa a Miláček národa. A teď si k nim přisedne Zrádce národa. Jestli oni si od něj neodsednou? To bude pro něho hrozné. Jestli by mu nebylo nakonec líp, kdyby zůstal v očištcích mezi svými.

HUS: Počkejte, Miláček národa, to je přece Josef Kajetán Tyl.

VÁCLAV: Ano.

Hus: A ten je v nebi?

VÁCLAV: Už léta.

HUS: A to vám připadá správné? Přijmout do nebe komedianta, který žil se dvěma ženami? To tady nikomu nevadilo, že s jednou měl svatbu a s druhou pět dětí?!

HAVLÍČEK: Byla to její sestra, takže to zůstalo v rodině.

Hus: Tím hůř! Se švagrovou!

HAVLÍČEK: Hus – mravnosti brus.

Hus: Karle, nezlob se, ale tentokrát nejsi chlapík. Ani to není dobrý epigram. Protože když jste vzali do nebe Tyla, obtěžkaného takovými hříchy, to už by tu mohl být každý.

KOMENSKÝ: Když jsme to řešili, mistře Jene, přihlédli jsme k tomu, že o tobě napsal hru.

HUS: Ano?

HAVLÍČEK: A krásnou. Ta tvoje závěrečná řeč před upálením, ta dojíká publiku až k slzám. Však jsem také ve své kritice napsal: Kdo nepláče, není Čech.

HUS: Jo? No tak dobře.

VÁCLAV: Ale vraťme se k Sabinovi. Dám hlasovat. Kdo je pro, aby Sabina Karel přišel do nebe?

Všichni kromě praotce a babičky zvednou ruce.

VÁCLAV: To je většina, Komenský, zapiš to.

KOMENSKÝ: (Zapisuje.) Takže: Zrádce národa do nebe.

HAVLÍČEK: (Vyndá z pouzdra doutník.) Smí se tady kouřit?

VÁCLAV: Tady se nekouří. Musíš za dveře.

KOMENSKÝ: Borovský! Ty s tou tuberkulózou!

HAVLÍČEK: Říkal doktor, že po smrti už to nevádí. (Odejde.)

VÁCLAV: NO. A teď tu máme ty podvržené rukopisy. Královédvorský a Zelenohorský

ký. Hanka a Linda. Co my s těmi děvčaty uděláme?

HUS: Ta děvčata páchala své hříchy ve dvojici?

VÁCLAV: Bohužel.

KOMENSKÝ: (Otevře svou velkou knihu.) Ten případ je zajímavý tím, že obě ty dívky obelhaly národ, ale pozor! Z upřímné lásky k němu. A teď je sudte.

HUS: Lež je hřích, ať jsou důvody jakékoli. Miluj pravdu, šíř pravdu, braň pravdu až do smrti.

HAVLÍČEK: (Vstoupí.) To je pěkné. Mně se zase povedlo: přislibujte si mně, v yhrožujte si mně, přece zrádcem nebudu. Zapomněl jsem si tu sirky.

Vezme je ze stolku, kde ležely pod svícnem. Ale než odejde, škádlivě jimi za chrastí Husovi před obličejem. Ten nevrle zareaguje.

KOMENSKÝ: Přátelé, teď se přiznám k něčemu, za co mě možná odsoudíte: mně se ty Rukopisy líbí. Zkoumal jsem je pod lupou a to je vám pěkná práce. Jak ob sahem, tak úpravou. Ty iniciály hezky vybarvené. Na tohle jsou právě děvčata šikovnější než chlapi.

VÁCLAV: Jak chemický, tak jazykový rozbor potvrdily, že jsou to padělky.

KOMENSKÝ: Dodnes se o tom dole vedou spory.

VÁCLAV: Přátelé, my jsme se tu nesešli proto, abychom rozsoudili, jestli ty básničky jsou pravé, nebo nepravé. My máme rozhodnout, jestli ta děvčata patří do nebe, nebo ne.

BABICKÁ: Já jsem jenom prostá žena, ale jestli ty dívky lhaly z lásky k národu, já bych jim to neměla za zlé. Vezměte moji vnučku. Myslím Barunku. Mezi námi: ona nebyla jejich.

HUS: Jak nebyla jejich?

BABIČKA: (Zvedne se, dojde ke vchodu a volá do zákulisí.) Děti, jděte za slečnou Hortenzií, ona vám ukáže skleník! Tak. Barunka nebyla Panklovic. Oni si ji jenom vzali za vlastní.

HUS: A čí tedy byla?

BABIČKA: TO se právě neví. Ale proč myslíte, že mě paní kněžna pořád zvala s těmi vnučaty na zámek? Řekněte, co já stará bába si můžu s takovou vznešenou paní povídat. Ale to ona nejspíš chtěla vidět Barunku. Proč asi? A Barunka měla taky něco v hlavičce. Vilík a Adélka, já je měla všechny ráda, ale pro oti Barunce to byla úplná telátka.

PRAOTEC: Ale nesežrat je hned!

BABIČKA: Ano. A po kom to asi ta Barunka zdělila? Určitě po někom urozeném. No a vidíte: z lásky, z lásky se jí nemohlo říct, že Panklová není její maminka, ale macecha. Proto já bych té Haničce ani té Lindičce tyhle věci nezaznívala.

HUS: Vy je pořád nazýváte jen křestními jmény. Jak se ta Hanka a Linda jmenovaly dále?

HAVLÍČEK: (Vejde a směje se.) Hanka se jmenovala Václav a Linda se jmenovala Josef.

KOMENSKÝ: Ano? Tak to je pěkný zmatek! Teď to musím všechno opravit. Ale souhlasil bych s tím, co tady říkala babička Boženy Němcové. Pomohli národu? Po mohli. Já bych je do nebe vzal.

HUS: Obelhali národ? Obelhali. Já bych je do nebe nevzal. VÁCLAV: Budeme hlasovat. Kdo je pro, aby Hanka s Lindou -bez ohledu na pohlaví - už směli z očí do nebe?

Babička a Komenský zvednou ruce.

Kdo je proti?

Ruce zvednou Hus, Havlíček a Václav.

Praotec Čech se zdržel, čili Hanka s Lindou zůstávají v oči.

KOMENSKÝ: (Zapisuje.) Nebeská komise rozhodla, aby Hanka s Lindou zůstaly, a píši měkké i, čili je jasné, že ta děvčata jsou muži. Vidíte, jak je to tvrdé a měkké i důležité?

BABIČKA: Je mi jich líto. Já jsem taky v oči nějaký čas pobyla. Je to tam samé strádání. Ale dobře tam vaří. S tou šlichtou tady se to nedá srovnat.

VÁCLAV: Myslíte nebeskou manu, babičko?

BABIČKA: Já nevím, jak tomu tady říkáte, ale jíst se to nedá.

Na scénu vběhne Tyrš s tyčemi a zapíská na píšťalku.

TYRŠ: A kdo se odrodí...

OSTATNÍ: .. .čepelem v tu zrádnou hruď!

TYRŠ: Bratři a sestry, na značky!

Tyrš rozdává tyče a za zvuků hudby předvádí. Ostatní – až na praotce – cvičí s ním. Když sestava skončí, Tyrš sebere tyče a rozloučí se.

Orej, máti, orej.,.

OSTATNÍ: .. práva nám vyorej!

TYRŠ: Až nebudeš moci...

OSTATNÍ: ... sokola zavolej!

TYRŠ: Nazdar! (Odejde.)

BABIČKA: S Pánem Bohem.

KOMENSKÝ: To je jiné cvičení než ve třech.

TYRŠ: (Vrátí se.) Pojdte se podívat. Udělal duhu!

Všichni až na babičku a praotce se vyhrnou ven.

BABIČKA: Pane Čech, vy jste tenkrát přišli zdaleka, vidíte?

PRAOTEC: Z Ruska.

BABIČKA: Tam se vám nelíbilo?

PRAOTEC: Ne.

BABIČKA: A když vy jste šli takovou dálku, jak jste to dělali třeba se slepičím cema? Víte, já si život bez těch slepiček nedovedu představit. Každý ráno prvním moje bylo vobejít ty místa, kde voní snáše. Berete ty vajíčka, ještě teplá... A to si říkám, jak vy jste to na té dlouhé cestě s těmi slepičkami dělali? Dyť vona chudinka, sotva si našla místo na snůšku, tak vy už jste ji zase hnali dál. Vy jste museli přijít vo spoustu vajec.

PRAOTEC: Nohy jsme si mazali sádlem.

BABIČKA: Aha. A vy jste vdovec?

PRAOTEC: Namočit do studené vody a namazat sádlem.

BABIČKA: A paní Čechová umřela mladá? Proč se na to ptám – vás zná každý, ale o pramatce se moc nemluví.

PRAOTEC: Pramatek jsem měl spoustu. Rod musel sílit! A co jich pošlo cestou!

BABIČKA: A tedko jste sám, vidíte? Já jsem taky sama. On Jiří, můj manžel, padl jako pruský voják. Takže on je možná v pruském nebi. Tady jsem ho nepotkala. Co kdybysme to dali dohromady? Co říkáte? Já bych vám vařila. Vajíčka natvrdo nebo naměkko. Najedli bysme se. Zaspívali bysme si.

Praotec Čech zpívá a během zpěvu vytahuje z pytle pohanské bůžky.

PRAOTEC:

Pohan jsem a pohan budu,

pohanský šat nosit budu.

A své bůžky budu, budu

uctívati beze studu.

Bohyně úrody,

dám jí napít vody,

bůh ohně a války

dostane korálky.

Babička se přidá.

Hujajá, hujája, hujajá, hujája,

hujajá, hujája, hujajá, hujája.

BABIČKA: Vidíte, jak by nám to spolu šlo.

Za scénou se ozve potlesk. Všichni, kteří se byli podívat na duhu, se vrátí.

Praotec schová rychle sošky do pytle.

VÁCLAV: To byla podiváná! Dneska se mu tedy povedla.

HUS: Tyhle věci on umí. Když jsem byl v Kostnici, udělal úplné zatmění slunce.

KOMENSKÝ: Krásná duha. A byla celá! Škoda že jste to neviděla, babičko.

BABIČKA: A vy jste vdovec?

KOMENSKÝ: Několikanásobný.

BABIČKA: A paní Komenského zemřely mladé?

KOMENSKÝ: Bohužel.

BABIČKA: A máte rád vajíčka?

Za scénou zazní Radeckého marš.

HAVLÍČEK: Počkejte! Slyšíte? Radeckého marš.

Hudba je stále silnější a v plné síle pak náhle utne. Všichni napjatě hledí ke dveřím.

RADECKÝ: (za scénou) Dechová hudba! Na můj povel, pohov! Dechová hudba! Volno, čeká, kouřit!

Vstoupí v uniformě polního maršála, s řadou vyznamenání na prsou a s maršáls

kou holí v ruce.

Sedte, nevstávejte, nezdržujte! Podle slavného pochodu „Radetzky Marsch“, který na mou počest složil Johann Strauss-otec, jste jistě poznali, kdo jsem. Přesto se představím: jsem hrabě Josef Václav Radecký z Radce, polní maršálek, vyznamenaný všemi myslitelnými rakouskými řády. Pobočník generála Laudona a generála Suvorova. Narozen 1766, zemřel 1858. Čili jsem nejstarší rakouský důstojník v nebi. Kdo tomu tady velí?

VÁCLAV: Já. Svatý Václav, kníže, vévoda české země, zavražděn svým vlastním bratrem roku 929 nebo 935, to už si přesně nepamatuju.

RADECKÝ: Dobře, budeme tedy jednat na nejvyšší úrovni. Doufám, že sledujete situaci dole.

VÁCLAV: Ano. Tak hrozná válka tu ještě nebyla.

RADECKÝ: To tedy ne!!! Chci se ujistit, že jste přijali příslušná opatření, jak té ostudě učinit přítrž.

VÁCLAV: Jaké ostudě, pane polní maršálku?

RADECKÝ: Tak vy nevíte? Celý život jsem působil jako český voják ve službách rakouského trůnu. Myslel jsem, že poskytuji vzor a příklad. Snad proto jste mi postavili na Malostranském náměstí pomník, nebo ne? A co dělají dole čeští vojáci, kteří stejně jako já přísahali věrnost? Jedni pravda bojují za Rakousko jako lvi, ale druzí páchají největší haně, jakou může voják spáchat. A to je co?

HUS: Když uteče z boje. Toho bohdá nebude, aby český král z boje utíkal.

RADECKÝ: Útěk může být součástí strategie. Pro vojáka je největší haně de...?

VÁCLAV: Degradace.

RADECKÝ: To taky. Ale mnohem horší je de...?

KOMENSKÝ: Debilita?

RADECKÝ: To taky. Ale ještě horší je...

HAVLÍČEK: Demokracie.

RADECKÝ: To je taky pěkný svinstvo, samozřejmě! Ale je ještě něco horšího: dezercie!

KOMENSKÝ: Dezercie! Já to už měl na jazyku...

RADECKÝ: Ano! Čeští vojáci opouštějí řady naší armády a dávají se do služeb nepřítele! Obracejí zbraň proti vlastním! A kdyby jednotlivci! Celé vojenské útvary přecházejí frontu na druhou stranu. Osmadvacátý pěší pluk přešel třetího dubna k Rusům. Prosím, kdyby to bylo prvního, dalo by se to vzít jako příležitost. Ale třetího, to je neomluvitelné!

VÁCLAV: Celý pluk přešel? K nepříteli?

RADECKÝ: Co pluk! I s kapelou!

Hus: I s kapelou?

RADECKÝ: Ano. Udělali si průchod v drátěných zátarasech a do pochodu jim hrála dechová hudba! Slyšíte? Dechová hudba!!!

Radeckého doprovodná hudba za scénou to pochopí jako rozkaz a spustí jeho marš.

Ticho, blbci!

Hudba utichne.

A to není jen na ruské frontě! Utíkají k Italům, k Francouzům, k Angličanům i k Srbům! A aby si nemuseli říkat zrádci, tak si říkají legionáři. Pakáž. Řád bych věděl, jak s tím, vážená česká nebeská komise, naložíte.

KOMENSKÝ: To je velmi vážné, co tady pan přespolní maršálek uvádí.

HUS: Ano. Zejména ta porušená přísaha. To bych v žádném případě netoleroval.

HAVLÍČEK: NO, já bych s tím, co tady říká mistr Jan Hus, tak úplně nesouhlasil.

RADECKÝ: Ty jsi Hus?

HUS: Ano.

RADECKÝ: Tak po tobě se jeden ten zrádcovský pluk v Rusku jmenuje.

HUS: Vážně?

RADECKÝ: Ano. Jeden se jmenuje pluk Mistra Jana Husi, druhý pluk Jana Žižky z Trocnova a třetí pluk Prokopa Holého.

VÁCLAV: Po mně se žádný pluk nejmenuje?

RADECKÝ: Naštěstí ne.

PRAOTEC: Po mně se jeden pluk jmenuje.

KOMENSKÝ: Pluk praotce Čecha?

PRAOTEC: Ne, Svatopluk Čech.

HUS: Tak říkáte, že si ti zrádci pojmenovali pluk po mně. Tak teď nevím, jestli na to mám být pyšný, nebo se hanbit.

HAVLÍČEK: To je oříšek, co, mistře Jene? Co s tím? Babo rad'.

BABIČKA: Já bych vám ráda poradila. Ale v těch vojenských věcech já se nevyznám.

RADECKÝ: No, máte o čem přemejšlet.

Zavelí k odchodu.

Dechová hudba! To vám teda nezávidím.

Je ticho.

Dechová hudba! Neslyšeli jste?! Radetzky Marsch!

Hudba spustí, Radecký odejde a spolu s hudbou se vzdaluje.

VÁCLAV: To je nadělení. Jako by nestačilo, že ta válka je tak hrozná. Ještě k tomu takové dilema.

HAVLÍČEK: (Přeruší rozpačité ticho.) Příkladé! Vy tady sedíte jak zmoklé slepice. Byl tady Radecký, no a co? Zbavte se falešného dojmu, že my tomu pánovi nějak podléháme.

KOMENSKÝ: Jistě. Já jako nevoják mu kázeňsky vůbec nepodléhám.

HAVLÍČEK: Je to jenom starý, vysloužilý oficír, který je zvyklý nahánět hrůzu.

KOMENSKÝ: A ani to není maršál. Je to jenom maršálek. Vlastně jenom takový včesák na medaile.

HAVLÍČEK: Správně.

KOMENSKÝ: Škoda že odešel. Já si tedy nelibuji v ostrých slovech, ale už jsem měl na jazyku, že mu řeknu „ty tajtrdlíku“.

HUS: Takhle přímo do očí bys mu to řekl?

KOMENSKÝ: Ano. Ty tajtrdlíku. Přímo do očí. To mě neznáte

VÁCLAV: Poslyšte, to patronství české země, to mi byl čert dlužen. Ani jeden z mých kolegů patronů takové starosti nemá. Němci bojují v německém vojsku, Francouzi ve francouzském... Jen Češi musí mít nějaké extrabuřty. Nedej zahnouti. Ale komu? Babo rad'.

BABIČKA: Ale já opravdu nevím. Kdybyste chtěli poradit s vařením, tak ty extrabuřty bych vám udělala. Je to rychlý... To se vohříje!

VÁCLAV: Já ty české dezertéry na jednu stranu chápu. Oni by chtěli z toho rakouského chomoutu.

KOMENSKÝ: A všimli jste si, že jich nejvíc prchá do Ruska? Jestli oni ti chlapci neplánují, že by Čechy ochránil ruský car. A to není špatná myšlenka. Víte, že bychom našli bezpečí v té velké slovanské náruči.

HAVLÍČEK: Byl jsi někdy v Rusku?

KOMENSKÝ: Ne.

HAVLÍČEK: Já jo. Takže o ruské náruči mi nic nepovídej. PRAOTEC: Moje řeč. Proč myslíte, že jsme odtamtud tak upalovali?

HUS: Určitě bychom měli vzít do nebe padlé vojáky z mého pluku.

Opět zazní Radeckého marš. Rychle se přibližuje.

KOMENSKÝ: A jejeje! Radetzky Marsch! Už je tady zas.

HAVLÍČEK: Ten to schytá, co, Jene Ámosi?

Komenský si uvědomí, co se od něj čeká, a očividně ztratí kuráž- Hudba utne. Vstoupí Radecký.

RADECKÝ: Sedte, nevstávejte, nezdržujte! Asi jste nečekali, že se vrátím, co?

KOMENSKÝ: (chabě) Já tedy ne.

RADECKÝ: Překvapení je součást mé strategie. Mám otázku: proč nejsem v české nebeské komisi já, největší český vojevůdce od doby Jana Žižky z Trocnova?

Já, který neprohrál jedinou bitvu?

VÁCLAV: Vy nemůžete být členem české nebeské komise, protože jste členem komise rakouské.

RADECKÝ: A to je v rozporu? Česká země je součástí rakousko-uherského státu. A ať se vám to líbí nebo ne, já jsem tím pádem váš nadřízený.

HAVLÍČEK: (Po chvílce zaraženého ticha.) Učitel národů vám teď řekne, co měl na jazyku, když jste tady byl poprvé.

KOMENSKÝ: Myslíš to, že není maršál, ale jenom maršálek?

HAVLÍČEK: Ne, to ostřejší.

KOMENSKÝ: Včesák na medaile?

HAVLÍČEK: TO taky, ale hlavně to, jak jsi mu chtěl říct „ty taj...“

KOMENSKÝ: ...ty taj?...ty tajemný svátku!

PRAOTEC: CO ty komu dobrého neseš na památku? Hospodáři štědrovku...

Havlíček pozná, že z Komenského to, co měl na jazyku, už nedostane, a s povz dechem rezignuje.

RADECKÝ: Přečtu vám svůj rozkaz R 713: Český voják padlý v této válce bude v puštěn do nebe jen v případě, že bude mít na sobě rakouskou uniformu. Čeští vojáci v jiných uniformách jsou dezertéři a pomaširují rovnou do pekla. A může jim k tomu hrát ta jejich dechová hudba!

Hudba čekající za scénou znovu spustí.

Ticho, blbci!

Hudba utne.

VÁCLAV: Pane polní, jak bych vám to... já vypadám jako mírný, slušný a pobožný dobrák, ale když mi někdo začne sahat na moje kompetence, tak já někdy ne znám bratra.

RADECKÝ: Dobře. V tom případě přečtu rozkaz R 714: Ruším českou nebeskou komisi!

Chvilé užaslého ticha.

KOMENSKÝ: Vy chcete zrušit naši nebeskou komisi?

RADECKÝ: Právě jsem ji zrušil. Žádná už není.

KOMENSKÝ: Tak v tom případě jsem si vzpomněl na to slovo. Ty tajtrdlíku!

HAVLÍČEK: Výborně!

RADECKÝ: Ty jsi kdo?

KOMENSKÝ: Jan Ámos Komenský.

RADECKÝ: Hodnost?

KOMENSKÝ: Učitel národů. V záloze

RADECKÝ: Takže, Komenský, hned zítra se budeš hlásit v rakouské komisi u Ferdinanda Habsburského!

KOMENSKÝ: Nebudu, protože Habsburkům nepodléhám. Po Bílé hoře jsem emigroval.

RADECKÝ: Emigrace neomlouvá.

VÁCLAV: Tak dost! Radecký, marš...!

Ukáže rukou na dveře, jeho slova pochopí však hudba jako pokyn a začne hrát.

Ticho, blbci!

Hudba přestane hrát.

Radecký, marš ven! A je to rozkaz!

RADECKÝ: Dobře. Ale budete litovat. Protože bez Vídně utřete hubu. Vídeňská káva, vídeňský řízek, vídeňský valčík, nic nebude. S tím je šlus.

Vyjde ven a zavelí své kapele.

Dechová hudba!

Znovu zazní Radeckého pochod.

TYRŠ: Bratři! To je válka! Takový nával jste u nebeské brány ještě neviděli. A navíc ty zmatky s českými vojáky! Svatý Petr prý nemá jasné instrukce, ko ho do nebe pustit.

BABIČKA: Koho pustit do nebe? No přece všechny. Vždyť všichni ti chlupci si to peklo užili už v té hrozně válce.

VÁCLAV: Ano, vidíte, prostá žena, a má víc rozumu než polní maršálek. Bratře Tyrši, vyříd' Petrovi, ať všechny naše vojáky - bez rozdílu uniforem - pouští do nebe.

TYRŠ: Vyřídím: do nebe všichni bez rozdílu uniforem. Nazdar!

Odejde.

HAVLÍČEK: Vážení pánové, milá babi! Podle mého soudu je tahle válka příležitost, aby náš národ naplnil svůj dávný sen obnovit samostatné české království.

HUS: Ano, souhlasím. Bratři, já jsem tu jediný, kdo samostatné české království osobně pamatuje. Za jeho obnovu bych dal ruku do ohně. Tak přímo do ohně ne, ale pro tu myšlenku já opravdu planu.... Pane bože, copak nemáme nějaké nehořlavé úsloví?

HAVLÍČEK: A tu myšlenku bychom měli my tady shora podpořit. I s rizikem, že budeme muset samostatně čelit rozpínavosti německé i ruské říše.

HUS: Ubránili jsme se celému světu! Kdo za pravdu hoří... Jako bych nic neřekl.

VÁCLAV: Ano! Samostatné české království, správná myšlenka. Ale kdo by měl b

ýt českým králem?

KOMENSKÝ: Já myslím, že bychom měli v duchu národní tradice, zvolit za krále někoho z Poděbrad.

VÁCLAV: Myslíš kohokoli z Poděbrad?

KOMENSKÝ: Ano. To už se jednou osvědčilo.

VÁCLAV: NO. Tak to by byl jeden návrh. Kdo má další?

PRAOTEC: A co ten Cimrman? To je prej hlava.

KOMENSKÝ: TO je dobrý nápad, ale toho bychom měli nechat bádát, přednášet a psát ty jeho hry. Tím bude národu prospěšnější, než kdyby seděl na Hradě.

HAVLÍČEK: Já bych o jednom věděl. A zasloužil by si to. Protože on ten proti rakouský odboj vede.

VÁCLAV: A má pro tu královskou roli předpoklady? Je urostlý?

HAVLÍČEK: Je.

VÁCLAV: Je vzdělaný?

HAVLÍČEK: Je to univerzitní profesor.

KOMENSKÝ: A smýšlí národně?

HAVLÍČEK: Miluje národní písně. Nejraději má Ach, synku, synku.

VÁCLAV: Umí jezdit na koni?

HAVLÍČEK: Dokonale. A jak mu to sluší!

VÁCLAV: A z jakého je rodu?

HAVLÍČEK: Je to syn prostého kováře Josefa Masařika.

VÁCLAV: On je Slovák?

HAVLÍČEK: Moravský Slovák. Ale jeho jméno můžeme počestit. Byl by to král To máš Garrigue Masařík.

KOMENSKÝ: (Píše.) Tomáš Garrigue...

BABIČKA: A to on bude mít rád nejen koně, ale i pejsky, vidte? Když se jmenu je Haryk.

HAVLÍČEK: G.

VÁCLAV: Má ještě někdo další návrh? Pokud ne, dávám hlasovat. Kdo je pro koh okoli z Poděbrad?

Komenský zvedne ruku.

To je jeden. Kdo je pro Cimrmana?

Zvednou ruce praotec a babička.

Dva. A kdo je pro Masařika?

Zvednou ruce Václav, Komenský a Havlíček.

Tři. Takže o pouhý jeden hlas zvítězil nad Cimrmanem Tomáš Haryk Masařík. Komenský, rozděl úlohy, sdělíme to bezodkladně národu.

HAVLÍČEK: Kníže, a jak mu to sdělíme?

VÁCLAV: Normálně. Zjevením.

HAVLÍČEK: Zjevením? Jak se to dělá? Já jsem se ještě nikdy nezjevil.

BABIČKA: To jsem se taky chtěla zeptat.

KOMENSKÝ: Tak pro ty, kteří se ještě nezjevili: Zjevujeme se osobám spícím, a to o půlnoci. Do snu jim vstoupíme šetrně. Nestrašíme je. Každý si vezme s sebou ty svoje věci, na které jsou lidi zvyklí. Kníže Václav se zjevuje na koni s kopím v ruce. Já se zjevuji s Biblií a s kalichem.

PRAOTEC: A já?

KOMENSKÝ: Ty se zjevovat nemůžeš, ty jsi pohan. A ty, Havlíčku, by ses měl zjevit s perem v ruce a s trnovou korunou na hlavě.

HAVLÍČEK: Je mi malá.

KOMENSKÝ: Na tu chvíli to vydržíš. A zjevíš se novinářům, aby se to rychle rozeslo.

BABIČKA: A já bych se mohla zjevit ženám. To by se to rozneslo okamžitě.

Hus: (Zálibně si nasadí Václavovu svatozář.) A já bych se mohl zjevit národu se svatozáří.

VÁCLAV: (Vezme mu svatozář.) Mistře Jene, slušela by ti, zasloužil by sis ji, ale všechno má svůj čas. Ty se zjevíš Čechům, jak jsou na tebe zvyklí.

Hus: Jak?

VÁCLAV: V plamenech.

Hus: Ach jo...

Vejde Tyrš s červenobílými stuhami v ruku.

VÁCLAV: A ty, Tyrši, ty se spustíš z nebe na kruzích.

TYRŠ: Provedu.

VÁCLAV: Stále se mi vrací na mysl ten Cimrman. Ten kdyby se lidu zjevil, to by byl ohlas. Ale bohužel žije.

HAVLÍČEK: Ale slyšel jsem, že marodí.

VÁCLAV: A je to vážné?

HAVLÍČEK: Prý má játra nadranc.

VÁCLAV: Tak to je dobrá zpráva.

KOMENSKÝ: Bratři a babičko! Abychom toho nového krále lidu přiblížili, měl by mít nějaké přílehlivé přízvisko, jako máme my ostatní velikáni našich dějin. Hezké by bylo Otec vlasti nebo Otec národa, ale to už je obsazené... Co by ste řekli titulu „Tatínek národa“. To by si ho děti hned oblíbily.

BABIČKA: To je hezké, ale ještě hezčí by bylo „tatiček“.

VÁCLAV: Ano, to zní hezky: český král, tatiček Masařík. Tak to národu řekneme. A teď, bratře Tyrši, zakončeme slavnostně naše zasedání.

TYRŠ: (Zapíská a rozdává kolíky s červenobílými stuhami.) Naše barva?

OSTATNÍ: Červená a bílá!

TYRŠ: Naše heslo?

OSTATNÍ: Poctivost a síla!

TYRŠ: Bratři a sestro, na značky!

Všichni cvičí se stuhami a zpívají píseň Ach, synku, synku.

|: Ach synku synku doma-li jsi :|

|: Tatiček se ptá oral-li jsi :|

|: Oral jsem oral ale málo :|

|: Kolečko se mi polámalo :|

|: Když se ti zlámalo dej ho spravit :|

|: Nauč se synáčku hospodařit :|